

hullatott egy tollat a nemismert nép nemismert falujába és öröm nyugszik azon a tollún, és megemlékezés a szegényekről és megvalósítja a jele egy új Fejedeleme, aki nem hajtja soha ölésre a népet idegen országba és nem köt vad dülökat a nyakára és nem rémíti, hogy a történelem kútjába beléveti: . . .

Gazdagsággal tenhes ez a művészet: van benne költő szava, de állásfoglalás is minden emberi és isteni dolgokkal szemben, — végre egy tró, akinek *világnezet* az élménye és művészi célja. Ősi és közvetlen — nem könyveken keresztül való — állásfoglalás, a „minden titkok“ megérztetése. Ahogy a vallásosság sokszínű skálája végighúzóódik a regényt — Kemény Zsigmond óta nem mert ehhez a problémához nyúlni senki. Azt lehetne mondani, hogy az inspirációja *katholikus*, ha nem lenne annyira pogány és annyira korlátlanul és egyháztalannul istenkereső.

*

Nem lehet kimeríteni a témát . . . Tamási Áronról és a *Szűzmáriás királyfi*ről még sok szó fog esni. A kritikának ez alkalommal nem sietős a dolga. Vannak munkák, amik fölött egy dicsérő kritikával napirendre lehet térni, de a *Szűzmáriás királyfi*ra egy heves támadás — Szabó Dezső „megsemmisítő“-nek szánt cikke — hívta föl a közfigyelmet és amit gyűlölettel, elbírással fogadnak az igen gyakran diadalra született.

(Bécs.)

Garázd Péter.

VÁGTAT A HALÁL.

Az Erdélyi Szépmíves Céh értékes kiadványai között figyelemreméltó Sipos Domokos kötete.

Szentimrei Jenő rokonszenyes bevezető életrajza nagy szeretettel foglalkozik Sipos Domokossal, az íróval, bár a túlságos szubjektivitást sokan szemére vehetnék. Kár volt például oly részletesen írni a kisvárosi békaegérharcról: magyar inodalmi irányok és pártok békaegér-harcáról Erdélyben, mely előadások és ellen-előadások rendezésében ment ki. Bár elhiszük, hogy a mai erdélyi magyarság életében az apró események is nagy jelentőségűvé nőnek, ez a könyv azonban, Sipos Domokos élete, az egyetemes magyarságnak is szól, ha pedig innen kívülről nézzük azokat a dolgokat, melyeket Szentimrei némely helyen oly büszkén említ, azt látjuk, hogy ezek nemcsak hogy kicsinyek, hanem kicsinyesek is. (Pl. A „budapesti“ X. foglalkozott Sipos könyvével! X. Y. folyóiratában ezt írták róla! N. N. így írt, X. X. úgy; stb.) És ebben az a bántó, hogy Szentimrei úgy említi mindezt, mint diadalmas eredményt, holott Sipos Domokosnak ilyen gyenge támaszokra egyáltalán nincs szüksége. Az ő munkássága, bár korán és váratlanul félbenmaradt, éppen eléggé engedni, hogy mi lehetett volna ez a tragikus erdélyi lélek.

Verseiről voltaképpen épp oly keveset mondhatunk, mint prózájáról. Sipos Domokos a *Hazafelé* és az *Istenem, hol vagy?* című novelláskötetével annakidején igen szép sikert ért el. Újszerű, eredeti novellái arra engedtek következtetni, hogy nagy regényíró lesz belőle. Sajnos, a korai halál lerombolta ezeket a reménysé-

geket, de azért Sipos Domokos mégis az új erdélyi irodalom legsúlyosabb és legértékesebb tagjai közé tartozik. A *Templomrabló*, az *Édes jó Istenem, hol vagy?*, a *Karácsonyestén*, a *Hősi halál*, a *Pitymallatkor*, a *Kastélytető fellángol*, a *Rettegetes angyal*, a *Hazafelé* és a *Vajúdó idők küszöbén* című novellái az újabb magyar novellák legjobbjai közé tartoznak.

Ha azonban verseiről akarunk írni, csak azt mondhatjuk, hogy az a tizenkét vers és néhány töredék, melyet ez a kötet foglal magában, se nem jó, se nem rossz. Egy tehetséges novellista túlságosan epikus lírája ez. A nyelvezet itt-ott megkapó, az igazi nagy író kivételes tehetségére mutat, végeredményben azonban a versek nagyon is elnyújtottak és Sipos Domokos irodalmi értékelésén már alig változtatnak.

(Budapest.)

Horváth Béla.

MAGYAR NÉP.

A *Széphalom* II. évfolyamának egyik számában írtam arról, hogy mennyire megfelel minden tekintetben hivatásának a kolozsvári Minerva kiadásában és Gyalla y Domokos szerkesztésében megjelenő *Magyar Nép* c. hetilap. Felszólalásomnak az volt az alkalmosság, hogy a *Magyar Szemle* egyik cikke, mely a magyar néplap kérdésével foglalkozik, csak bizonyos fenntartásokkal ismerte el a *Magyar Nép* értékét.

Most újabb adat szól ítéletem helyessége mellett. A szolnokdobokai Magyar Párt egyik vezető embere jelenti a lap szerkesztőségének, hogy a vármegye vegyes (magyar—román) lakosságú községeinek román lakosai az iránt érdeklődnek, hogy nem lehetne-e a *Magyar Népből* román nyelvű kiadást is csinálni? A magyaroknál látják u. i. a lapot, olvasgatják is, de nem tudván jól magyarul, nem eléggé és nem könnyen értik meg, holott nagyon szeretnék egészen jól megérteni a benne levő hasznos tanításokat.

A multkor említettem a kiscgazdát, aki állandóan adott tejet azért, hogy a postás a megérkezés után azonnal kézbesítse neki a lapot; a szolnokdobokai románok szeretnék, ha román kiadásban kapnák meg . . . Alig hiszem, hogy ennél szebb és igazabb elismerést aratott még újság.

Jól esik ezt megállapítanom, mert ez is . . . *kulturfölény*, még pedig olyan, amelyet ezerféle gonddal, nélkülözéssel küzdő, minden oldalról szorított emberek, de szívvel lélekkel, egész odaadással teremtenek és tartanak fenn. Ezelőtt — hiába, nem lehet mást tenni, de nem is szabad! — le kell venni a kalapot . . .

(Szeged.)

Buday Árpád.